

Datum: 23.07.2026
Medij: Danas
Rubrika: Globus
Autori: Žoze Borelj
Teme: Evropska komisija

Napomena:
Površina: 501

Naslov: Udar na Karima Kana

Strana: 19

Piše Žoze Borelj

project syndicate

Foto: Project Syndicate

Udar na Karima Kana

Neki institucionalni nespesi ne nastaju kroz skandale, već kroz procedure, pri čemu se činovi opstrukcije predstavljaju kao dobronamerna istraga i zalaganje za odgovornost. Dok neko prijeti šta se zapravo događa, šta je već učinjeno. Plašim se da je upravo to ono čemu svedočimo u napadima na Karima Kana, glavnog tužioca Međunarodnog krivičnog suda u Hagu. Čini se da najnoviji događaji ostvaruju ciljeve na kojima Sjedinjene Države i Izrael već mesecima rade. Priča počinje u aprilu 2024. godine, kada je grupa američkih senatora upozorila, zapravo zapretila Karimu Kanu da će, ukoliko se usudi da zatraži nalog za hapšenje izraelskog premijera Benjamina Netanjahu zbog ratnih zločina, i sam postati meta. Ne obazirući se na to, Kan je ipak učinio upravo to: podneo je zahteve za izdavanje naloga za hapšenje Netanjahu, bivšeg izraelskog ministra odbrane Joava Galanta i jednog komandanta Hamasa, baš kao što je ranije tražio hapšenje ruskog predsednika Vladimira Putina, bivšeg predsednika Filipina Rodriga Duterteja i rukovodstva talibana.

Međutim, Kanovi protivnici sada su uspjeli da pokrenu raspravu o njegovoj mogućoj smeni, pri čemu optužbe za seksualno nedolično ponašanje služe kao glavno sredstvo pritiska. To je klasičan primer institucije koja na sopstveni unutrašnji problem ne primenjuje iste principe - pre svega vladavinu prava - koje bi trebalo da štiti širom sveta. Iako je interno sudsko telo - mehanizam koji je sam Sud uspostavio kako bi razmatrao ovakva pitanja - ispitilo optužbe i utvrdilo da one ne dostižu prag potreban za dokazivanje nedoličnog ponašanja, oni koji se zalažu za Kanovu smenu nisu odustali.

U najnovijem razvoju događaja, države članice Međunarodnog krivičnog suda pripremaju se da objedine dva odvojena pitanja - da li je došlo do ozbiljnog nedoličnog ponaša-

nja i da li tužilac treba da bude smenjen - u jednom glasanju. To nije puka formalnost. Spajanje drugog pitanja sa prvim, koje, ponavljamo, nije dokazano, omogućava smenu na osnovu nepotvrđene optužbe ili čak zbog nekog sasvim drugog pitanja, kao što je stupanje u sporazumnu intimnu vezu sa osobom koja je u podređenom položaju - nešto što niko nikada nije tvrdio.

Pošto je slučaj Kan očigledno deo šire kampanje protiv Međunarodnog krivičnog suda, važno je ukazati na to ko su neprijatelji MKS-a i šta žele da postignu.

Američki državni sekretar Marko Rubio objavio je 13. ju-

Pošto je slučaj Kan očigledno deo šire kampanje protiv Međunarodnog krivičnog suda, važno je ukazati na to ko su neprijatelji MKS-a i šta žele da postignu

la komentar u „Volstrit žurnalu“, čiji naslov nije ostavljao prostor za nedoumice: „Zašto razgrađujemo Međunarodni krivični sud“. To nije bila samo prazna retorika. Sjedinjene Države su već uvele sankcije protiv 11 visokih zvaničnika MKS-a, uključujući Kana, dva zamenika tužioca i osam sudija - kojima su zamrznuti bankovni računi, otkazane kreditne kartice, blokirani nalozi na servisima poput Epla, Amazona i Pej-Pala i preduzete druge mere.

Rubio se nije zaustavio samo na najavi namere administracije da Međunarodni krivični sud „razgradi ciglu po ciglu“. On je taj napor predstavio i kao civilizacijsku krstašku kampanju. Prikazujući Sud kao oruđe progresivnih aktivista, globalističkih elita i vlada neprijateljski nastrojenih prema SAD, najavio je diplomatsku kampanju čiji je cilj da okupi sve save-

znike koji podržavaju ideologiju MAGA o nacionalnom suverenitetu nasuprot globalizmu.

Štaviše, prema pisanju „Fajnenšel tajmsa“, kada se američki predsednik Donald Tramp u maju sastao sa kineskim predsednikom Si Đinpingom, predložio je da se Kina i Rusija, od kojih nijedna nije potpisnica Rimskog statuta, dokumenta kojim je osnovan Međunarodni krivični sud, pridruže njegovom protivljenju tom sudu.

Činjenica da su upravo dve zemlje koje imaju najviše razloga da strahuju od delovanja Suda izabrane za američke partnere u ovoj kampanji govori više o stvarnoj svrsi operacije protiv Kana nego bilo koje saopštenje o suverenitetu.

Ne mora se verovati u teorije zavere da bi se uočilo poklapanje interesa američkih i izraelskih lidera. Trampova i Netanjahuova administracija žele isto: da obezbede da nijedan međunarodni sud ne može da pozove na odgovornost vojnike, granične službenike ili saveznike po njihovom izboru, bez obzira na ozbiljnost optužbi za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti.

Obojica vide „Kanov skandal“ kao savršenu priliku da se Sudu oduzme snaga. Ne moraju da ga unište spolja ako njegove države članice mogu da ga oslabe iznutra, zanemarujući sudski nalaz i organizujući političko glasanje protiv čoveka koji je potpisao naloge za hapšenje koji su im najviše zasmetali.

Zemlje koje su i dalje potpisnice Rimskog statuta zato se suočavaju sa izborom koji će nadživeti ovaj slučaj. Mogu da zahtevaju postupak dostojan institucije koju su same izgradile i koji bi glavnom tužiocu MKS-a pružio istu procesnu pravičnost kakvu taj sud zahteva od svake države.

Ili mogu da stvore presedan prema kojem politika ima prednost nad sudskim odlukama.

Pravi izbor je očigledan. Međunarodni krivični sud mora ostati nezavisan sud i svako ko ne bi smeo da popusti pred onima koji žele da ga „razgradi ciglu po ciglu“.

Kan je pokazao hrabrost i odlučnost time što je tražio naloge za hapšenje osumnjičenih koji bi u ranijim godinama postojanja Suda bili smatrani nedodirljivima. U trenutku kada se međunarodna krivična pravda i vladavina prava suočavaju sa sveobuhvatnim frontalnim napadom, između ostalog i od strane optuženih ratnih zločinaca, on zaslužuje priznanje i podršku sveta.

Autor je bivši visoki predstavnik Evropske unije za spoljne poslove i bezbednosnu politiku, bivši potpredsednik Evropske komisije, bivši predsednik Evropskog parlamenta i bivši ministar spoljnih poslova Španije

